

Μήγαρις
ἔχω ἄλλο
στό νου μου
πάρεξ
ἐλευθερία
καὶ γλώσσα;

Δ. Σολωμός

Ἡ Γλῶσσά μας... Ἡ Ἱστορία μας... Ὁ Πολιτισμός μας...

• **Ανυπολόγιστη ἡ Ἀξία
τῆς Πνευματικῆς μας Κληρονομιάς •**

■ «Κρατηθεῖτε ἀπὸ τὴν γλῶσσα... Ἡ γλῶσσα μας εἶναι θησαυρός...»

Λόγος ἄλογος*

**Χρειάζεται ἀκρίβεια, προσοχή, κυρίως ὅμως σεβασμὸς
γιὰ τὸ πῶς γράφουμε, γιὰ τὸ πῶς ὀμιλοῦμε**

Τὸν ἀνθρώπινο λόγο μπορούμε νὰ διακρίνουμε σὲ **ἐνδιάθετο**
καὶ **προφορικὸ** λόγο.

Ἐνδιάθετος λόγος εἶναι ἡ λογικὴ σκέψη (μπορεῖ ὅμως νὰ εἶναι καὶ ἡ παράλογη), ἐνῶ **προφορικὸς** εἶναι λεκτικὴ διατύπωση, ποὺ πῆρε σταδιακὰ κατὰ λαοὺς καὶ κατὰ ἐποχὲς τὴ μορφή τοῦ γραπτοῦ λόγου.

Υπῆρξαν λαοί, μὲ τεράστια πολιτιστικὴ παρουσία, ὅπως οἱ Γαλάτες καὶ οἱ Σλάβοι, ποὺ δὲν ἀνέπτυξαν, ἀλλὰ δανείστηκαν γραφή. **Τ**όσο στὴν Δυτικὴ ὅσο καὶ στὴν Ἀνατολικὴ Εὐρώπη ὁ δανεισμὸς ἔγινε ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ.

Βάση τῆς δυτικῆς γραφῆς εἶναι ἡ Εὐβοϊκὴ καὶ τῆς ἀνατολικῆς, διὰ Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, ἡ μεγαλογράμματὴ ἑλληνικὴ γραφή, ποὺ μᾶς ἔδωσε τὴ λεγόμενη «Γλαγολιτικὴ» ποὺ μεταγενεστέρως ὀνομάσθηκε «Κυριλλικὴ».

Ὁ ἑλληνικὸς λόγος εἶναι μία ἀείρορος πηγή ποὺ ὑδροδοτεῖ συνεχῶς τὸ παγκόσμιο λεξιλόγιο τῆς ἐπιστήμης, τῆς τέχνης, τῶν γραμμάτων καὶ γενικὰ ὅλων τῶν ἐκφράσεων τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἄλλ' ἡ μεγάλὴ του προσφορὰ ἔγκει-

ται στη **σωστή δόμηση** είτε υπό τη μορφή του προφορικού, είτε υπό τη μορφή του γραπτού λόγου.

Ἄπό τους Ἑλληνες ἀπέρρευσε ἡ θεμελιώδης ἀρχή:
Ἦ κακὰ λαλῶν κακὰ συλλο-

γίζεται καὶ ὁ κακὰ λογιζόμενος κακὰ ὁμιλεῖ.

Γιὰ τὴν πνευματικὴ ἰσορροπία ἀπαιτεῖται σὲ ὑψηλὸ ἐπίπεδο μιὰ ἀρμονία ἐνδιάθετου καὶ προφορικοῦ ἢ γραπτοῦ λόγου.

* * *

Σήμερα σὲ παγκόσμια κλίμακα παρατηρεῖται μιὰ ἀνατροπὴ τῆς ἰσορροπίας αὐτῆς. **Οἱ** ἄνθρωποι κακῶς ἐκφράζονται, προφορικὰ καὶ γραπτὰ, ἐπειδὴ λογίζονται φαῦλα καὶ κακὰ ἢ, ἐπειδὴ ἐθίζονται στὰ κακῶς ὁμιλεῖν. **Ἐ**τσι καταλήγουν καὶ στὸ κακῶς ἐνεργεῖν, στὸ κακῶς πράττειν.

Ἦπάρχει μιὰ διαλεκτικὴ σχέση ἀνάμεσα στὸν ἐσωτερικὸ καὶ στὸν ἐξωτερικὸ λόγο. **Ἦ**ταν κάτι ἀπὸ τοὺς δύο φθείρεται, ἢ φθορὰ μεταγγίζεται καὶ στὸν ἄλλο.

Γιὰ αὐτὸ **χ**ρειάζεται **ἀ**κρίβεια, **π**ροσοχὴ, κυρίως ὅμως **σ**εβασμὸς γιὰ τὸ πῶς γράφουμε, γιὰ τὸ πῶς ὁμιλοῦμε. **Ἦ**λεκτικὴ ἀσυναρτησία γίνεται καὶ διανοητικὴ. **Ἦ**λεκτικὴ βαναυσότητα γίνεται καὶ πνευματικὴ βαναυσότητα.

Εἶχε πεῖ ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῖς: **«**Ποτὲ ἔθνος δὲν διαστρέφει τὴν γλῶσσα του χωρὶς νὰ διαστρέψη τὰς ἀρχὰς τῆς παιδείας του**»**.

Ἦ ἄνθρωπος εἶναι ἓνα σύστημα παιδείας. **Ἦ**ταν καταλύονται οἱ ἀρχές τοῦ συστήματος αὐτοῦ, αὐτομάτως ἀνατρέπεται ὅλη ἢ ἐσωτερικὴ συγκρότηση, ὅλα τὰ συστατικὰ ποὺ εἶναι προσδιοριστικὰ τῆς ἀνθρωπιᾶς.

Μία βαρβαρόμορφη λέξη, συχνὰ χρησιμοποιούμενη, γίνεται καρφὶ βαρβαρότητας στὸ σῶμα τῆς γλῶσσας καὶ τοῦ πνεύματος. **Μ**ία ἐμφύλια λέξη, δηλαδὴ λέξη δική μας, συγγενική, ἀποτρέπει τὴν ψωμοζήτηση λέξεων καὶ φράσεων ἀπὸ κάποια γλῶσσα ξενική.

* * *

Σήμερα γλωσσικὰ βρισκόμαστε στὸ ναδίρ.

Διατρέχει κίνδυνο ἐπιπλήξεως ὁ δάσκαλος

καί ἡ δασκάλα πού θά τολμήσουν νά διδάξουν στά παιδιά μιὰ φράση ἀρχαιοελληνική. Ἄκόμη καί τὸ «μολῶν λαβέ»!

Ἔχει ἀπαγορευθεῖ ἡ ἀναγραφή – ἔστω καί μιᾶς λέξεως– στὸ πολυτονικό. Γιὰ νὰ ἀποφευχθεῖ, λένε, ἡ σύγχυση μεταξὺ τῶν δύο «γλωσσῶν»!

Ἔτσι κι ἓνα κείμενο τῆς «Ἐστίας» σὲ παιδιά τοῦ Δημοτικοῦ σήμερα δημιουργεῖ τὴν αἴσθησι πὼς εἶναι κείμενο τοῦ Μάο τσὲ Τούνγκ.

Μὲ ἄλλα λόγια, κείμενα, γραμμένα πρὸ τοῦ 1981, ὅταν παρανόμως καί παραλόγως, ἐξοβελίστηκαν τόνοι καί πνεύματα, εἶναι γιὰ τὰ σημερινὰ παιδιά ... κινέζικα!

Καί γι' αὐτὸ κυρίως –κι ὄχι λόγω τῆς οικονομικῆς κρίσης– πολύτιμα βιβλία, πού κάποτε κόστιζαν μιὰ περιουσία, πουλιοῦνται σήμερα μὲ τὸ ... κιλό! Βρῆκα πρόσφατα δύο τόμους τῶν «Ἀρχείων τῆς Ἐθνικῆς Παλιγεννεσίας» πρὸς 5 εὐρῶ τὸν τόμο!

Δὲν ἐκπλήττομαι γι' αὐτό. Ἡ μητροδίδακτη γλῶσσα σήμερα εἶναι αὐτὴ τῆς τηλοφίας καί ἠλεκτρονικῆς «μοναχολογίας». Πατροδίδακτη γλῶσσα εἶναι αὐτὴ πού μαθαίνει τὸ παιδί ὅταν ὁ μπαμπὰς ὀδηγεῖ τὸ Ι.Χ. Ὅσο πιὸ θηριώδες τὸ Ι.Χ., τόσο θηριώδες καί τὸ λεξιλόγιο. Πού γίνεται ἀκόμη πιὸ θηριώδες χάρη στὸν ἐξανδρισμὸ καί τοῦ γυναικείου λόγου.

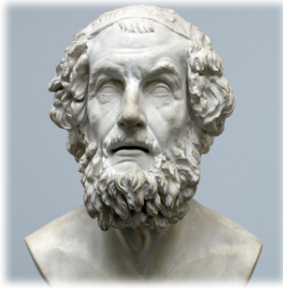
* * *

Δὲν γνωρίζω πού μπορεῖ νὰ μᾶς ὀδηγήσει ἡ γλωσσικὴ αὐτὴ κατάπτωση.

Διαπρεπεῖς ἰατροί, παλαιοὶ μαθητές μου, μοῦ λένε ὅτι νέοι ἰατροὶ δυσκολεύονται νὰ συντάξουν ἓνα ἐξιτήριο ἢ νὰ γράψουν σωστὰ τὴν λέξη ἐξιτήριο. Κι ὅμως, γιὰ νὰ μπεῖ κάποτε κάποιον παιδί στὴν Ἱατρικὴ –κι αὐτὸ πρὸ 25ετίας πού σταμάτησα τὴν διδασκαλία– ἔπρεπε νὰ γνωρίζει νὰ γράφει Νέα Ἑλληνικά σὲ ἐπίπεδο Θεοτοκά. Τώρα ἀρκοῦν τὰ... σαρδαμικά.

Οἱ πικρὲς αὐτὲς διαπιστώσεις δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἀποθαρρύνουν. Ἄς θυμόμαστε τὸν Σπαρτιάτη Διηνέκη. Τοῦ εἶπαν ὅτι οἱ Πέρσες εἶναι τόσο πολλοὶ πού θά σκιάζουν μὲ τὰ βέλη τους τὸν ἥλιο. Καί αὐτός: «Ὑπὸ σκιῇ ἔσοιτο

πρὸς αὐτοὺς ἡ μάχη καὶ οὐκ ἐν ἡλίῳ» (Ἡροδ. Ζ΄ 227). **Δ**ηλαδή, θὰ πολεμήσουμε ἐναντίον τοὺς ὑπὸ σκιὰν καὶ ὄχι κάτω ἀπὸ τὸν ἥλιο, ποὺ θέρμαινε τὶς πανοπλίες τοὺς.

Αὐτὸ ποὺ συνιστῶ στὰ νέα παιδιὰ εἶναι τοῦτο: **Κρατηθεῖτε ἀπὸ τὴν γλῶσσα· ἡ γλῶσσα μας εἶναι θησαυρὸς ποὺ πλουταίνει τὸν παγκόσμιο πολιτισμό.**

Κάποτε στὴν Ἀγγλία, στὴν πρὸ Θάτσερ ἐποχὴ, ἦταν τίτλος τιμῆς τὸ νὰ γνωρίζει ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ ἓνας πολιτικός.

Ἐνθουοῦμαι ἓνα περιστατικό: **Ἀγόρευε** στὴ Βουλὴ τῶν Κοινοτήτων ἓνας ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ θέλησε νὰ διανθίσει τὸ λόγο του μὲ κάποιους στίχους τοῦ Ὅμηρου. **Ἦπέπεσε** ὅμως σὲ κάποιο σφάλμα καὶ τότε ἓνας βουλευτὴς τῆς ἀντιπολιτεύσεως τὸν τόξευσε μὲ Φιλοκτήτειο βέλος:

«Ὁ κ. συνάδελφος δύναται νὰ κακοποιεῖ τὴν ἀγγλικὴ οἰκονομία, ὄχι ὅμως καὶ τὸν... Ὅμηρον!».

Ἐμεῖς, δυστυχῶς, κακοποιοῦμε τὰ πάντα, διότι ἀγνοοῦμε τὸ Εὐριπίδειον: **«Πέρας γὰρ οὐδὲν μὴ διὰ γλώσσης ἰόν»** (Ἰκέτιδες, στ. 112). **Δηλαδή**, κανένα ἔργο δὲν περατοῦται χωρὶς τὴν συνδρομὴ τῆς γλώσσας.

(*) Ἐφημερ. «**Ἐστία**», 13.5.2016, σελ. 3. Τοῦ Ἱστορικοῦ-Συγγραφέως Σαράντου Ἰ. Καργάκου. Πηγή: www.sarantoskargakos.gr • Ἐπιμέλ. ἡμετ.